

Vroegmoderne tijd

6 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Het besluit van Hendrik de Zeevaarder:

- om deel te nemen aan de belegering van de islamitische stad Ceuta paste bij de expansie van de christelijke wereld buiten Europa / bij de organisatie van kruistochten (in de middeleeuwen) 1
- om nieuwe scheepstypen / navigatie-instrumenten te laten ontwikkelen paste bij de opleving van de wetenschappelijke belangstelling / bij de Europese overzeese expansie (in de zestiende eeuw) 1
- een fort te bouwen paste bij de Europese overzeese expansie / bij de organisatie van ontdekkingsreizen (in de zestiende eeuw) 1

Opmerkingen

- *Alleen voor een combinatie van een besluit en een daarbij passende middeleeuwse of zestiende eeuwse ontwikkeling, wordt 1 scorepunt toegekend.*
- *Alleen als voor de zestiende eeuw twee verschillende ontwikkelingen worden genoemd, worden 2 scorepunten toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores

7 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- Door 'de protestantse reformatie die de splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had' verschenen (protestantse) boeken die de leer van de katholieke kerk in twijfel trokken / de positie van de katholieke kerk in gevaar brachten, waardoor de paus zich genooddaakt voelde boeken te verbieden (en de *Index* op te stellen) 2

bij 2:

- Door 'ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen' ontstonden ruimere opvattingen over het geloof / nam de autoriteit van de kerk af / de invloed van de secularisering toe, waardoor er geen draagvlak meer was voor de *Index* (en de paus deze afschafte) 2

Opmerking

Als alleen een juist kenmerkend aspect wordt genoemd zonder juiste uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.

8 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat Junius:

- de geschiedenis van Holland wil beschrijven op basis van de klassieke schrijvers, wat past bij het zestiende eeuwse humanisme / bij 'de heroriëntatie op de klassieke oudheid' 1
- door Holland reist om zelf kennis te nemen van het gewest / om onderzoek te doen in de archieven, wat past bij de ontwikkeling van wetenschappelijk denken in de zestiende eeuw 1

9 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- De overeenkomst die getekend wordt is de Pacificatie van Gent (of een juiste omschrijving daarvan) 1
- Omdat de Spanjaarden ook katholieken beroven / vermoorden / ook de katholieke religieuze instellingen plunderen, ondertekenen de overwegend katholieke gewesten / de gewesten die trouw waren aan Spanje de overeenkomst ook, om gezamenlijk de Spaanse soldaten te bestrijden 2

Opmerking

Als in het antwoord op de tweede deelvraag niet wordt ingegaan op de ondertekening van juist gewesten die katholiek / Spaansgezind waren, worden geen scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
10	maximumscore 3 Voorbeeld van een juist antwoord is: • Vázquez schetst het beeld dat Nederlanders calvinisten / zedenloos / dronkenlappen / overspelplegers zijn • waarmee hij de boodschap wil overbrengen dat de Spaanse / katholieke strijd tegen de Opstand / tegen de protestanten gerechtvaardigd / belangrijk is, zodat deze strijd na het Twaalfjarig Bestand moet worden doorgezet / zodat het Twaalfjarig Bestand niet mag leiden tot een vrede met de (protestantse) Nederlanden	1 2
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als bij de tweede deelvraag de boodschap van Vázquez wordt gecombineerd met het Twaalfjarig Bestand, worden scorepunten toegekend.</i>	
11	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is: • Een argument voor de betrouwbaarheid is dat de legerleiding vraagt om verslagen van soldaten die daadwerkelijk in de Nederlanden hebben gevochten, zodat de verslagen zijn geschreven door ooggetuigen • Een argument tegen de betrouwbaarheid is dat de legerleiding de opdracht geeft / de soldaten de herinneringen op papier laat zetten om rekruten aan te trekken, zodat de soldaten de Nederlanders mogelijk negatiever beschrijven / de soldaten mogelijk alleen de positieve verhalen over het gedrag van Spaanse soldaten beschrijven	1 1
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als bij de eerste deelvraag wordt uitgelegd wat de bron betrouwbaar maakt / bij de tweede deelvraag wat de bron onbetrouwbaar maakt, wordt telkens 1 scorepunt toegekend.</i>	
12	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat: • in de gewesten Holland, Zeeland en Utrecht (die deelnamen aan de Opstand / in protestantse handen waren) katholieke kerken werden gesloten / werden overgenomen door de protestanten / de katholieke eredienst niet meer in het openbaar mocht worden uitgeoefend • dit besluit het houden van de eredienst weer mogelijk maakte omdat de priesters niet langer gebonden waren aan een kerkgebouw / omdat de eredienst overal kon worden gehouden (wat het probleem oploste)	1 1

Vraag	Antwoord	Scores

13 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Locke schrijft dat volgens het contract (een van de volgende): 1
 - het volk de wetgevende macht kiest en bevoegdheid verleent
 - het volk geen gehoorzaamheid verplicht is aan een vorst die hun belangen niet dient
 - een vorst die de belangen van het volk niet dient in staat van oorlog is met het volk
- waarmee wordt bepaald dat het volk de vorst mag afzetten / dat de vorst het volk tevreden moet houden (wat de relatie tussen vorst en volk bepaalt) 1
- Locke schrijft dat (een van de volgende): 1
 - het volk de wetgevende macht kiest en bevoegdheid verleent
 - dat er wetten zijn om macht te beperken / heerschappij te matigen
 - het volk willekeurige macht mag afwijzen
 - dat het volk geen gehoorzaamheid verplicht is aan een vorst die hun belangen niet dient
- waarmee hij afwijst dat vorsten (absolute) macht mogen baseren op een door God gegeven recht (*Droit Divin*) 1

Opmerking

Alleen als bij de eerste deelvraag een juist gevolg wordt genoemd / bij de tweede deelvraag een juiste uitleg wordt gegeven, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een passende en verschillende verwijzing naar de bron.

14 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

1, 4, 6, 5, 3, 2

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.